Paweł Skubisz

Casus Barana – rzecz o defraudacji funduszu operacyjnego SB

Od kilku lat badacze zajmujący się dziejami najnowszymi podejmują trud opisania działalności komunistycznego aparatu represji w Polsce powojennej. Oczywiście obraz ten nie może być pełny bez dokładnego przedstawienia zakresu zainteresowań i metod działania policji politycznej, realizującej partykularne interesy partii komunistycznej. Gwarantem sukcesu bezpieki i jej mocodawców z kręgu PPR i PZPR był stosowny dobór i ukształtowanie kadr Urzędu Bezpieczeństwa, a później Służby Bezpieczeństwa. Jednak w niektórych przypadkach polityka kadrowa zawodziła, czy to z powodu przyjęcia do pracy osób zupełnie do tego nienadających się, czy też takich, które pod wpływem czynników zewnętrznych związanych ze stresem, nadużyciami władzy albo deprawacją moralną wchodziły na drogę przestępstwa.

Na uwagę zasługują szczególnie sprawy przestępczej działalności związane z pracą operacyjną, ujawniane przez samych funkcjonariuszy aparatu represji w celu „oczyszczenia szeregów" z osób nienadających się do służby. Zagadnienie to, ze wszech miar ciekawe, nie doczekało się jeszcze dokładnej analizy. Dlatego autor postanowił przybliżyć w formie tekstów źródłowych jeden z takich przypadków. Na potrzeby niniejszej publikacji został on określony jako „Casus Barana", od nazwiska głównego „antybohatera" – kpt. SB Jana Barana, który w latach 1965–1969 systematycznie i wielokrotnie defraudował fundusz operacyjny Referatu ds. Służby Bezpieczeństwa Komendy Powiatowej MO (dalej Referat ds. SB KP MO) w Kamieniu Pomorskim, podrobił oświadczenia o przyjęciu wynagrodzenia przez tajnych współpracowników oraz ich podpisy. W przypadku Jana Barana przyczyny i skutki fałszerstwa można poznać na podstawie akt postępowania dyscyplinarnego, które powstały niemal równolegle z samym wykroczeniem.

Jan Baran urodził się w 1931 r. w Przysietnicy (woj. rzeszowskie), w ubogiej rodzinie chłopskiej. Po zakończeniu działań wojennych i ukończeniu szkoły podstawowej został z powodu trudnej sytuacji rodzinnej zmuszony do wyprowadzenia się z domu. Pracę rozpoczął jako kierownik świetlicy w 24. Brygadzie „Służby Polsce" w Złotowie, a po odbyciu zasadniczej służby wojskowej kontynuował działalność zawodową na stanowisku kierownika PGR w Przyjezierzu nieopodal Chojny. W sierpniu 1955 r. został zatrudniony w Urzędzie Bezpieczeństwa w Dębnie, a następnie przeniesiony kolejno do Szczecina, Nowogardu i Kamienia Pomorskiego. W tej ostatniej miejscowości zajmował stanowisko starszego oficera

operacyjnego Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO (od 1 maja 1963 r.), a następnie I zastępcy komendanta powiatowego ds. bezpieczeństwa (od 1 października 1965 r.).

Jan Baran od początku kariery w komunistycznym aparacie represji otrzymywał od przełożonych wysokie oceny za wykonywaną pracę oraz dobre i bardzo dobre opinie w odniesieniu do jego postawy politycznej, światopoglądu i walorów osobistych. W jednej z nich, już z okresu służby w Kamieniu Pomorskim, można przeczytać: „Tow[arzysz] Baran Jan od chwili przystąpienia do pracy w tut[ejszych] organach przywiązywał dużą uwagę do stawianych przed nim zadań. […] Jest on pracownikiem, którego cechuje obowiązkowość i zdyscyplinowanie. W codziennej pracy operacyjnej wskazuje własną inicjatywę i samodzielność, a także umiejętność podejmowania decyzji. Posiada dużo własnych i trafnych koncepcji operacyjnych, które pomagają mu w codziennej pracy i są akceptowane przez kierownictwo”[1]. Tę pozytywną ocenę potwierdzały charakterystyki służbowe z 1965 i 1966 r. Kolejna opinia służbowa z 11 listopada 1969 r., sporządzona przez I zastępcę komendanta wojewódzkiego ds. SB KW MO w Szczecinie płk. Romualda Głowackiego[2], wskazywała na powolną, ale systematyczną deprawację funkcjonariusza, zauważalną od momentu objęcia przez kpt. Jana Barana stanowiska zastępcy komendanta powiatowego ds. bezpieczeństwa KP MO w Kamieniu Pomorskim w 1965 r. Głowacki napisał między innymi, że oficer ten „początkowo u miejscowych władz partyjnych i administracyjnych cieszył się dobrą opinią. Jednak od pewnego czasu na skutek zbyt częstego picia alkoholu stracił zaufanie i autorytet, w rezultacie czego wyrażana jest opinia, że nadal tak wysokiej funkcji kierowniczej pełnić nie może. Mając osobiście skłonności do alkoholu, okazywał tolerancję wobec takich samych poczynań swoich podwładnych, a zwłaszcza Janczaruka. Taka podstawa była nawet przedmiotem krytyki ze strony szeregowych milicjantów. W tej sytuacji stwierdza się nieprzydatność kapitana Jana Barana na obecnie zajmowanym stanowisku”[3].

Wobec nieprzychylnej oceny funkcjonariusz złożył raport z prośbą o przesunięcie na niższe stanowisko – komendanta Granicznego Punktu Kontrolnego w Dziwnowie. W świe-

---

1 AIPN Sz, 0065/1400, Opinia służbowa dotycząca J. Barana z 25 IX 1965 r., k. 26.

2 Opinia ta była poprzedzona notatką służbową z 8 XI 1969 r., w której poddano analizie działalność Jana Barana na stanowisku I zastępcy komendanta powiatowego ds. SB KP MO w Kamieniu Pomorskim. Ustalenia dokonane przez starszego inspektora Inspektoratu Kierownictwa SB KW MO w Szczecinie ppłk. Jerzego Kaszarka potwierdziły wcześniejsze przypuszczenia o zaniedbywaniu obowiązków służbowych i partyjnych z powodu nadużywania alkoholu. Przy sporządzaniu notatki służbowej wykorzystano opinie indagowanych na temat kpt. Jana Barana: I sekretarza PZPR KP MO, przewodniczącego Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, szefa Prokuratury Powiatowej, prezesa Sądu Powiatowego, sekretarza propagandy i komendanta KP MO w Kamieniu Pomorskim (AIPN Sz, 0065/1400, Notatka służbowa dotycząca J. Barana z 8 XI 1969 r., k. 60–61).

3 AIPN Sz, 0065/1400, Opinia służbowa dotycząca J. Barana z 11 XI 1969 r., k. 57. Leon Janczaruk (ur. 1942), przyjęty do służby w charakterze oficera operacyjnego Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kamieniu Pomorskim (1965), inspektor operacyjny Referatu ds. SB KP MO w Kamieniu Pomorskim (1973), starszy inspektor Grupy Operacyjnej w Kamieniu Pomorskim Wydziału IV SB KW MO w Szczecinie (1975), kierownik Grupy Operacyjnej Wydziału IV SB w KP MO Kamieniu Pomorskim (1982), starszy inspektor Grupy Operacyjnej Wydziału IV SB KP MO/RUSW w Kamieniu Pomorskim (1983), zwolniony z resortu w 1986 r.

tle dokumentów znajdujących się w aktach personalnych funkcjonariusza wydaje się, że decyzja ta została wymuszona przez przełożonych. Przeniesienia dokonano 1 grudnia 1969 r. Prawdopodobnie już wówczas zaczęto analizować wyniki pracy kpt. Jana Barana pod kątem ewentualnego usunięcia z organów SB. W notatce służbowej z 11 listopada 1969 r. ppłk Jerzy Kaszarek, starszy inspektor Kierownictwa SB KW MO w Szczecinie, stwierdził „jasno wynika, że kpt. Baran ma złą opinię u miejscowych władz partyjnych i państwowych, a zatem nie może nadal sprawować funkcji kierowniczej w powiecie Kamień Pomorski. W tym stanie rzeczy również wątpliwa jest jego przydatność na jakimkolwiek innym stanowisku kierowniczym”[4].

Bodźcem do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego były wątpliwości kpt. Aleksandra Maja, następcy kpt. Jana Barana na stanowisku I zastępcy komendanta ds. SB KP MO w Kamieniu Pomorskim. Wskazał on przełożonym w Szczecinie swoje spostrzeżenia w sprawie nieścisłości w rozliczeniu funduszu operacyjnego. W toku działania specjalnej komisji złożonej z funkcjonariuszy Inspektoratu Kierownictwa SB KW MO w Szczecinie – mjr. Zdzisława Józefkowicza, mjr. Antoniego Szmita oraz mjr. Mieczysława Balcerzaka – ustalono, że kpt. Jan Baran sfałszował łącznie 26 pokwitowań na sumę 12 600 zł. Zaznaczyć przy tym należy, iż z treści sprawozdania z postępowania dyscyplinarnego z 10 kwietnia 1970 r. nie wynika jednoznacznie, czy suma ta dotyczy wszystkich dziewięciu tajnych współpracowników o pseudonimach „Stolarski”, „Andrzej”, „Wiktor Zagórski”, „Jaga”, „Ber”, „Tadeusz”, „Twardy”, „Ryś” oraz „Jaskółka”, o których mówiły wcześniejsze raporty komisji dyscyplinarnej i samego podejrzanego.

W konkluzji należy stwierdzić jednoznacznie, że celem niniejszej publikacji jest zwrócenie uwagi szerszego grona badaczy na fakt dokonania nieudanej próby defraudacji funduszu operacyjnego poprzez celowe poświadczenie nieprawdy w jego rozliczeniach. Było to zwykłe kryminalne przestępstwo popełnione przez funkcjonariusza kpt. Jana Barana z niskich pobudek. Przestępstwo zostało wykryte, a winny ukarany definitywnym usunięciem z organów policji politycznej. „Casus Barana” sygnalizuje tylko problem i na jego podstawie nie sposób dziś określić, na ile zjawisko to było rozpowszechnione. Logiczne wydaje się jednak, iż miało charakter incydentalny. Co więcej, należy podkreślić, że jest ono przede wszystkim świadectwem swoistej „czujności” przełożonych i współpracujących ze sobą funkcjonariuszy co do istoty prowadzonych spraw operacyjnych i związanych z nimi rozliczeń finansowych. W takim kontekście sprawę tę trzeba oceniać jako sukces mechanizmów kontrolnych, będących „wewnętrznym zabezpieczeniem” w pracy operacyjnej SB. Tezę tą potwierdza wypowiedź Aleksandra Maja, byłego funkcjonariusza kierownictwa Komendy Powiatowej MO w Kamieniu Pomorskim, a później Komendy Wojewódzkiej MO w Szczecinie, który w czerwcu 2007 r. wyraził opinię, że po wykryciu

[4] AIPN Sz, 0065/1400, Notatka służbowa dotycząca J. Barana z 8 XI 1969 r., k. 61.

defraudacji funduszu operacyjnego, dokonanej przez Jana Barana, zwielokrotniono kontrole i uczyniono je jeszcze bardziej drobiazgowymi[5].

Publikowane dokumenty pochodzą ze zbiorów Oddziałowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN w Szczecinie, z teczki personalnej kpt. Jana Barana, w której znajduje się dokumentacja postępowania dyscyplinarnego (dokumenty nr 1–9) oraz z teczki personalnej TW „Stolarskiego" (dokument nr 10). W pozostałych teczkach personalnych i pracy tajnych współpracowników dokumenty dotyczące opisywanego przestępstwa nie zachowały się.

[5] Notacja z Aleksandrem Majem sporządzona w czerwcu 2007 r. przez pracowników OBEP IPN w Szczecinie M. Stefaniaka i P. Skubisza. Nagranie w posiadaniu autora.

Nr 1

1970 kwiecień 1, Kamień Pomorski – Oświadczenie zastępcy komendanta powiatowego ds. SB KP MO w Kamieniu Pomorskim kpt. Aleksandra Maja w sprawie nieprawidłowości w rozliczeniu funduszu operacyjnego

Kamień Pom[orski], [dn.] 1 IV 1970 [r.]

Oświadczenie

Po objęciu stanowiska z[astęp]cy kom[endanta] pow[iatowego] do spraw [Służby] Bezpieczeństwa w Kamieniu Pomorskim w trakcie zapoznawania się ze sprawami i teczkami TW dostrzegłem pewne nieprawidłowości w niektórych pokwitowaniach dot[yczących] wynagrodzenia TW.

Między innymi stwierdziłem, że TW ps. „Tadeusz”[1], który dotychczas nie znał swego pseudonimu, a pokwitowania były podpisywane tym pseudonimem i nie jego charakterem pisma.

Te same wątpliwości wzbudziły pokwitowania TW ps. „Solarski”[2], „Ber”[3], „Ryś”[4].

Z ww. TW dotychczas nie rozmawiałem na ten temat i nie wiem, czy otrzymali oni te sumy i kwitowali ich odbiór.[a]

kpt. A[leksander] Maj[b5]

Źródło: AIPN Sz, 0065/1400, k. 65, oryginał, rkps.

---

a *Poniżej z prawej strony dopisane odręcznie* Czytałem, 7 IV [19]70 *i nieczytelny podpis kpt. Jana Barana.*

b *Powyżej nieczytelny podpis odręczny.*

1 Hieronim Franciszek Kasprówiak – TW „Tadeusz”, dokumenty wybrakowano w 1986 r.

2 Roman Matyjasik (ur. 1931) – TW „Solarski”, nr rejestracyjny 4861, wykształcenie średnie, pracownik umysłowy Spółdzielni Rybołówstwa Morskiego „Belona” w Dziwnowie. Zwerbowany przez funkcjonariusza SB Jana Barana na zasadzie dobrowolności. Pozyskanie odbyło się 15 IV 1965 r. w celu rozpoznania środowiska pracowników Spółdzielni Rybackiej, szczególnie ich potencjalnych zamiarów ucieczek z kraju, rozpoznania osób posiadających rodzinę poza granicami PRL oraz do doraźnej pracy operacyjnej. W teczce personalnej znajduje się 11 pokwitowań na sumę 4850 zł wypłaconych przez por. Józefa Sojkę od 20 III 1970 do 20 XII 1972 r. Teczki pracy nie odnaleziono, prawdopodobnie została wybrakowana. Zob. AIPN Sz, 007/97.

3 Romuald Brzeziński – TW ps. „Ber”, dokumenty wybrakowano w 1982 r.

4 Trudno jednoznacznie zidentyfikować TW ps. „Ryś”.

5 Aleksander Maj (ur. 1929), przyjęty do służby na stanowisko młodszego referenta Wydziału V WUBP w Szczecinie (1952), referent terenowy PUBP w Szczecinie (1954), starszy referent PUdsBP w Szczecinie (1956), oficer operacyjny PUdsBP w Szczecinie (1956), starszy oficer operacyjny Wydziału II SB KW MO w Szczecinie (1958), inspektor Wydziału II SB KW MO w Szczecinie (1967), I zastępca komendanta powiatowego ds. SB KP MO w Kamieniu Pomorskim (1970), zastępca naczelnika Wydziału III SB KW MO w Szczecinie (1973), naczelnik Wydziału III SB KW MO w Szczecinie (1979), naczelnik Wydziału III-1 SB KW MO w Szczecinie (1982), zwolniony z resortu w 1990 r.

Nr 2

1970 kwiecień 1, Dziwnów – Oświadczenie TW „Stolarskiego" w sprawie pisemnego pokwitowania wynagrodzenia za współpracę ze Służbą Bezpieczeństwa w Kamieniu Pomorskim

Dziwnów, 1 IV [19]70 [r.]

Oświadczenie

Niniejszym oświadczam, iż w okresie mojej współpracy z organami Służby Bezpieczeństwa, to jest od 1967 do 1969 r. włącznie, żadnego wynagrodzenia w postaci pieniędzy lub [w] inny sposób nie otrzymałem.

[[a]] Nigdy też nie dawałem pisemnych pokwitowań pracownikom SB.

Jedyny raz otrzymałem 200[b] złotych 20 III [19]70 r.[c]

Stolarski

Źródło: AIPN Sz, 0065/1400, k. 66, oryginał, rkps.

---

a *Fragment przekreślony, niemożliwy do odczytania.*

b *Liczba 200 poprawiona, wcześniejszy zapis niemożliwy do odczytania.*

c *Poniżej z prawej strony dopisane odręcznie* Czytałem, 7 IV [19]70 *i nieczytelny podpis kpt. Jana Barana*.

Nr 3

1970 kwiecień 1, Kamień Pomorski – Oświadczenie TW „Tadeusza" w sprawie pisemnego pokwitowania wynagrodzenia za współpracę ze Służbą Bezpieczeństwa w Kamieniu Pomorskim

Kamień Pomorski, d[n]. 1 IV 1970 r.

Oświadczenie

W okresie współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa [w] Kamieniu Pomorskim byłem wynagradzany pieniędzmi w kwocie 500 zł jednorazowo.

W roku 1969 i 1968 r. [a] mnie przez pracowników Służby Bezpieczeństwa [w] Kamieniu Pom[orskim] bez pokwitowania, natomiast przypominam sobie, że kwitowałem podpisem nieczytelnym [b] .

Tadeusz[c]

Źródło: AIPN Sz, 0065/1400, k. 67, oryginał, rkps.

---

a *Fragment nieczytelny, prawdopodobnie chodzi tu o wyraz* nagradzano.

b *Fragment nieczytelny, prawdopodobnie chodzi tu o wyraz* nazwiskiem.

c *Poniżej z prawej strony dopisane odręcznie* Czytałem, 7 IV [19]70 *i nieczytelny podpis kpt. Jana Barana*.

Nr 4

1970 kwiecień 2, Kamień Pomorski – Oświadczenie kpt. Jana Barana w sprawie fałszowania pokwitowań za wynagrodzenia tajnych współpracowników Służby Bezpieczeństwa w Kamieniu Pomorskim

Kpt. J[an] Baran[1] Dziwnów, 2 IV [19]70 r.

k[omendan]t
GPK Dziwnów

Oświadczenie

Oświadczam, że w okresie pełnienia obowiązków z[stęp]cy k[omendan]ta ds. [Służby] Bezpieczeństwa były wypadki, że kilka razy w sposób sprzeczny z obowiązującymi przepisami odnośnie [do] gospodarki funduszem „O" dopuszczałem się fałszowania niektórych dokumentów. Jeśli chodzi o przyczyny tego niewłaściwego i hańbiącego postępowania, wyjaśnię innym dokumentem. Z tego, co pamiętam, wysokość sumowa moją lekkomyślność zamyka się [w] granica[ch] około 7 tys. zł.

Zdałem sobie sprawę, że postępuję źle, ale inne okoliczności, których w tej chwili opisać nie mogę, skłoniły mnie do tego i biorę świadomie za to odpowiedzialność, i mimo tego nieodpowiedzialnego kroku starałem się zawsze służyć jednemu celowi, bo wszystko, co w życiu osiągnąłem, zawdzięczam Polsce Ludowej.

Wyczerpujące oświadczenie na ten temat napiszę oddzielnie.

kpt. J[an] Baran[a]

Źródło: AIPN Sz, 0065/1400, k. 68, oryginał, rkps.

---

[a] Poniżej nieczytelny podpis odręczny.

[1] Jan Baran (ur. 1931), referent przy kierowniku PUBP w Dębnie (1954), referent PUdsBP w Dębnie (1955), słuchacz Rocznej Szkoły Podwyższania Kwalifikacji Referentów i Oficerów Śledczych KdsBP w Legionowie (1955), w dyspozycji kierownika WUdsBP w Szczecinie (1956), oficer operacyjny Powiatowej Delegatury ds. BP w Nowogardzie (1956), oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Nowogardzie (1957), starszy oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO Nowogard (1960), starszy oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kamieniu Pomorskim (1963), zastępca komendanta powiatowego ds. bezpieczeństwa KP MO w Kamieniu Pomorskim (1965), komendant GPK w Dziwnowie (1969), wydalony ze służby i zdegradowany do stopnia szeregowego w 1969 r.

Nr 5

1970 kwiecień 2, Kamień Pomorski – Oświadczenie ppor. Józefa Sojki z Referatu ds. SB KP MO w Kamieniu Pomorskim w sprawie fałszowania pokwitowań za wynagrodzenie TW „Jaskółki"

Ppor. Józef Sojka Kamień Pom[orski], dn. 2 IV [19]70 r.

Oświadczenie

Niniejszym oświadczam, że raport rozliczeniowy z funduszu „O" z dnia 2 VIII [19]68 r. dotyczący wypłacenia dla TW ps. „Jaskółka"[1] sumy 1000[2a] złotych jest podpisany moim nazwiskiem. Podpis ten jest nie moim podpisem, lecz został podrobiony[b].

Józef Sojka[c]

Źródło: AIPN Sz, 0065/1400, k. 69, oryginał, rkps.

---

a *Poniżej nieczytelny podpis odręczny.*

b *W oryginale* 1000 tys. zł. *Niewątpliwie zaszła tu pomyłka i chodziło o 1000 zł.*

c *Poniżej z prawej strony dopisane odręcznie* Czytałem, 7 IV.

1 Józef Sojka (ur. 1939), przyjęty do służby na stanowisko oficera operacyjnego Referatu ds. SB KP MO w Kamieniu Pomorskim (1967), inspektor operacyjny Referatu SB KP MO w Kamieniu Pomorskim (1970), starszy inspektor Grupy Operacyjnej Wydziału II SB KW MO Szczecin z miejscem pracy w Świnoujściu (1975), kierownik Grupy Operacyjnej Wydziału II SB KW MO Szczecin z miejscem pracy w Gryficach (1977), zastępca kierownika Komisariatu MO ds. SB w Gryficach (1983), zastępca szefa ds. SB RUSW w Gryficach (1983), zastępca szefa ds. SB RUSW w Kamieniu Pomorskim (1985), zwolniony z resortu w 1990 r.

2 Trudno jednoznacznie zidentyfikować TW „Jaskółkę".

Nr 6

1970 kwiecień 2, Kamień Pomorski – Oświadczenie ppor. Józefa Sojki z Referatu ds. SB KP MO w Kamieniu Pomorskim w sprawie fałszowania pokwitowań za wynagrodzenie TW „Stolarskiego”

Ppor. Józef Sojka Kamień Pom[orski], dn. 2 IV [19]70 r.

Oświadczenie

Niniejszym oświadczam, że raport rozliczeniowy z funduszu „O” z dn. 20 IX 1969 r. dotyczący wypłacenia dla TW ps. „Stolarski” sumy 300 zł jest podpisany moim nazwiskiem. Podpis jest nie moim podpisem, lecz został podrobiony.

Nadmieniam, że w tym czasie, kiedy zostały wypłacone mu rzekomo pieniądze, pozostawał on na moim kontakcie i żadnych pieniędzy dla TW ps. „Stolarski” nie wręczałem. [a]

Józef Sojka[b]

Źródło: AIPN Sz, 0065/1400, k. 70, oryginał, rkps.

---

a *Poniżej z prawej strony dopisane odręcznie* Czytałem, 7 IV [19]70 *i nieczytelny podpis kpt. Jana Barana*.

b *Poniżej nieczytelny podpis odręczny.*

Nr 7

1970 kwiecień 3, Szczecin – Raport inspektorów Inspektoratu Kierownictwa KW MO w Szczecinie w sprawie kontroli funduszu operacyjnego w Referacie ds. SB KP MO w Kamieniu Pomorskim

Szczecin, dnia 3 IV 1970 r.

I Zastępca Komendanta Wojewódzkiego MO
do spraw [Służby] **Bezpieczeństwa**

Raport

W dniu 1 IV 1970 r. zgodnie z poleceniem Tow[arzysza] Pułkownika [Romualda] Głowackiego[1] inspektorzy Inspektoratu [Kierownictwa SB KW MO w Szczecinie] mjr Z[dzisław] Józefkowicz[2] i mjr A[ntoni] Szmit[3] przy współudziale mjr. M[ieczysława] Balce-

---

1 Romuald Głowacki (1918 – ?), absolwent Szkoły Specjalnej NKWD w Kujbyszewie (1944), funkcjonariusz WUBP w Lublinie (1944), funkcjonariusz MUBP w Lublinie (1944), starszy wywiadowca MUBP w Radomiu (1945), zastępca kierownika MUBP w Radomiu (1945), pełniący obowiązki kierownika WUBP w Kielcach (1946), naczelnik Wydziału IV WUBP w Kielcach (1947), słuchacz Sześciomiesięcznego Kursu Aktywu Kierowniczego MBP w Warszawie (1950), naczelnik Wydziału III Departamentu IV MBP w Warszawie (1950), naczelnik Wydziału I Departamentu IX MBP w Warszawie (1953), zastępca szefa WUBP w Szczecinie (1954), zastępca kierownika WUdsBP w Szczecinie (1955), starszy inspektor Kierownictwa Pionu Bezpieczeństwa KW MO w Szczecinie (1956), starszy inspektor Samodzielnej Grupy Specjalnej (1958), I zastępca komendanta wojewódzkiego MO ds. bezpieczeństwa w Szczecinie (1959), I zastępca komendanta wojewódzkiego MO ds. SB w Szczecinie (1967), inspektor na etacie 09/I Departamentu I MSW w Warszawie (1971), starszy inspektor na etacie 09/I Departamentu I MSW w Warszawie (1973), dyrektor na etacie 013/I Departamentu I MSW w Warszawie (1975), zwolniony z resortu w 1976 r.

2 Zdzisław Józefkowicz (1928–1981), wartownik WUBP w Szczecinie (1948), młodszy referent Wydziału V WUBP w Szczecinie (1949), referent Wydziału V WUBP w Szczecinie (1951), referent Wydziału X WUBP w Szczecinie (1952), starszy referent Wydziału X WUBP w Szczecinie (1953), starszy referent Wydziału VIII WUBP w Szczecinie (1954), starszy referent Wydziału V „A" WUdsBP w Szczecinie (1955), zwolniony ze służby (1957), przyjęty ponownie na stanowisko starszego oficera operacyjnego Wydziału II SB KW MO w Szczecin (1957), kierownik Samodzielnej Sekcji Paszportów SB KW MO w Szczecinie (1959), kierownik Grupy Wydziału II SB KW MO w Szczecinie (1960), inspektor Inspektoratu Kierownictwa SB KW MO w Szczecinie (1967), starszy inspektor Inspektoratu Kierownictwa SB KW MO w Szczecinie (1975), starszy inspektor Wydziału Inspekcji w Zespole ds. SB KW MO w Szczecinie (1975), zastępca naczelnika Wydziału Paszportów SB KW MO w Szczecinie (1979), skreślony z listy funkcjonariuszy z powodu zgonu w 1981 r.

3 Antoni Szmit (ur. 1926), wartownik w PUBP Słupsk (1945), referent w PUBP Słupsk (1946), referent Referatu III PUBP Słupsk (1947), starszy referent PUBP Szczecinek (1948), referent Sekcji I Wydziału III WUBP Szczecin (1948), starszy referent III Wydziału Miejskiego WUBP Szczecin (1949), starszy referent Sekcji III Wydziału III (1950), słuchacz rocznej Szkoły Oficerskiej MBP (1950), starszy referent p.o. kierownika Wydziału III WUBP Szczecin (1951), starszy referent Sekcji IV Wydziału III WUBP Szczecin (1951), kierownik Sekcji IV Wydziału III WUBP Szczecin (1952),

rzaka[4] przeprowadzili kontrolę wydatków pieniężnych z funduszu „O" na cele operacyjne w Referacie Służby Bezpieczeństwa KP MO w Kamieniu Pomorskim.

Kontrolą objęto te jednostki tajnych współpracowników, z którymi bezpośrednio współpracował i za współpracę wynagradzał kpt. Jan Baran, z[astęp]ca komendanta w Kamieniu Pomorskim.

Ponieważ znajdujące się w teczkach personalnych pokwitowania tajnych współpracowników ps. „Stolarski", „Andrzej"[5], „Tadeusz", „Ryś", „Jaga"[6] i „Ber" budziły wątpliwości co do ich identyczności charakteru pisma i podpisów, zdecydowano się na odbycie spotkań kontrolnych z TW ps. „Stolarski", „Tadeusz" i „Andrzej" w celu wyjaśnienia, czy Ci TW byli wynagrodzeni pieniędzmi za współpracę i w jakiej ilości.

Na spotkaniu z ww. tajnymi współpracownikami stwierdzono:

– tajny współpracownik ps. „Stolarski" wyjaśnił, że za okres współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa nie otrzymywał pieniędzy. Na tę okoliczność pobrano od niego oświadczenie. Nadmieniamy, że w teczce TW znajdują się trzy pokwitowania na sumę 1100 [zł] za współpracę w roku 1967/[19]69.

– tajny współpracownik ps. „Tadeusz" wyjaśnił (oświadczenie w załączniku), że otrzymał wynagrodzenie w wysokości po 500 zł, jednak nie zawsze kwitował odbiór, a jeżeli kwitował, to podpisywał się nieczytelnie.

W teczce TW znajduje się osiem pokwitowań z 1969 r., każde na sumę 500 złotych, z podpisem „Tadeusz" (o tym, że jego ps. jest „Tadeusz", TW dowiedział się w miesiącu lutym 1970 r. po przyjęciu go na łącznika przez kpt. A[leksandra] Maja).

Ponadto podczas analizowania teczki personalnej ps. „Ber" stwierdzono, że znajdują się cztery pokwitowania odbioru pieniędzy, dwa z nich budzą wątpliwości, że są pisane i podpisywane osobiście przez TW [ps.] „Ber".

Podczas analizowania dokumentów kasowych funduszu „O" stwierdzono, że dwa raporty rozliczeniowe pracownika tej jednostki por. [Józefa] Sojki budzą wątpliwości. W związku z tym podpisy na raportach tych okazano wymienionemu pracownikowi, który stwierdził, że nie są jego podpisami, a za tym niewątpliwie wypełnił je i podpisał bez wie-

szef PUBP w Szczecinie (1954), kierownik Delegatury UdsBP w Szczecinie (1955), inspektor Samodzielnej Grupy Specjalnej (1957), kierownik grupy Wydziału II KW MO w Szczecinie (1963), starszy inspektor w Inspektoracie Kierownictwa SB KW MO w Szczecinie (1975), zwolniony ze resortu w 1975 r.

4 Mieczysław Balcerzak – akt funkcjonariusza nie udostępniono autorowi.

5 Eugeniusz Kołoszuk (ur. 1936) – TW ps. „Andrzej", nr rejestracyjny 3451, narodowość polska, wykształcenie średnie niepełne, pracownik umysłowy Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kamieniu Pomorskim. Zwerbowany przez funkcjonariusza SB Jana Barana na zasadzie dobrowolności. Pozyskanie odbyło się 17 III 1964 r. w celu rozpracowania osób utrzymujących kontakt z rodzinami zamieszkującymi w krajach kapitalistycznych oraz osób narodowości ukraińskiej. Na kontakcie Jana Barana przebywał do 21 II 1966 r. W teczce personalnej znajduje się jedno pokwitowanie odbioru wynagrodzenia pieniężnego w wysokości 300 zł z 30 III 1972 r. Teczki pracy nie odnaleziono, prawdopodobnie została wybrakowana. Zob. AIPN Sz, 007/135.

6 Bronisław Sentysz – TW ps. „Jaga", dokumenty wybrakowano w 1983 r.

dzy i zgody pracownika kpt. J[an] Baran, prowadzący rozliczenia funduszu „O" (sprawa z TW „Stolarski").

Analiza teczki pracy TW ps. „Tadeusz" wykazała, że szereg doniesień jest osobiście napisanych przez kpt. J[ana] Barana i podpisanych ps. „Tadeusz".

Podobnie przedstawia się sprawa z TW [ps.] „Andrzej", który na kontrolnym spotkaniu oświadczył, że za okres współpracy nie przekazywał pisemnych informacji pracownikom Służby Bezpieczeństwa. W teczce pracy TW znajdują się doniesienia pisane i podpisywane ps. „Andrzej", który od czasu pozyskania pozostawał w kontakcie z kpt. [Janem] Baranem.

W związku z powyższym postanowiono zabrać dokumenty budzące wątpliwości oraz teczki TW celem zreferowania kierownictwu Służby Bezpieczeństwa KW MO, gdyż zaistniała sytuacja wymaga podjęcia decyzji do wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego przeciwko kpt. J[anowi] Baranowi.[a]

Opr[acował] Sz[mit] A[ntoni]

mjr Z[dzisław] Józefkowicz[b]
mjr A[ntoni] Szmit[c]
mjr M[ieczysław] Balcerzak[d]

Źródło: AIPN Sz, 0065/1400, k. 71–73, oryginał, mps.

---

[a] *Poniżej z prawej strony dopisane odręcznie* Czytałem, 7 IV [19]70 *i nieczytelny podpis kpt. Jana Barana*.
[b] *Poniżej nieczytelny podpis odręczny.*
[c] *Obok z prawej strony nieczytelny podpis odręczny.*
[d] *Obok z prawej strony nieczytelny podpis odręczny.*

Nr 8

1970 kwiecień 7, Szczecin – Oświadczenie kpt. Jana Barana w sprawie fałszowania pokwitowań za wynagrodzenie tajnych współpracowników SB

Kpt. J[an] Baran
GPK Dziwnów

Szczecin, dnia 7 IV [19]70 r.

Oświadczenie

W związku z wszczęciem przeciwko mojej osobie postępowania dyscyplinarnego połączonego z zawieszeniem mnie w czynnościach służbowych, czego powodem są nieścisłości w gospodarce funduszem operacyjnym, wyjaśniam:

Fakty takie miały miejsce w okresie mojej czteroletniej pracy na stanowisku z[astęp]cy komendanta ds. Służby Bezpieczeństwa w Kamieniu Pom[orskim]. Kwota ta może sięgać około 10 tys. złotych, a może nawet sumę tę przekroczyć. Ja tej gotówki nie przywłaszczyłem sobie dla celów osobistych, bowiem wydatkowane były w celach operacyjnych. Przewinienie moje polega na tym, że może za wiele wydawałem na cele konsumpcyjne, szczególnie alkohol wysokogatunkowy, a później nie mogąc się rozliczyć, uwzględniałem wydatki z poz[ycji] I, stosując niewłaściwy sposób rozliczeń (nieprawdziwe pokwitowania od niektórych jednostek TW).

Faktem jest również, że w ostatnim okresie mej pracy na skutek obiektywnie istniejących niepowodzeń w pracy operacyjnej (słabe kadry, brak wyników), częściowo trudniej sytuacji rodzinnej popadłem w jakiś stan stresowy, którego nie mogłem pokonać. Wszystkie sprawy zarówno służbowe, jak i prywatne szły jakimś łańcuchem niepowodzeń, a ja wykorzystując różne spotkania z częścią TW oraz kontaktami [poufnymi], niejednokrotnie, jak wymieniłem na wstępie, wydatkowałem szczególnie na drogie wódki większe sumy pieniędzy, jak to ustalały przepisy i dyktowała konkretna sytuacja operacyjna. Chcąc się później rozliczyć, nie chciałem wykazywać tych wydatków na cele konsumpcyjne, pisałem sam pokwitowania, iż otrzymali to TW. I tak:

1. **TW ps. „Jaga”**
   – Pokwitowanie z dnia 31 V [19]66 r. na sumę 300 [zł]
   – Pokwitowanie z dnia 17 IX [19]66 r. na sumę 300 [zł]
   – Pokwitowanie z dnia 11 XI [19]66 r. na sumę 500 [zł]
   – Pokwitowanie z dnia 14 VI [19]67 r. na sumę 500 [zł]
   – Pokwitowanie z dnia 8 VIII [19]67 r. na sumę 500 [zł]
   – Pokwitowanie z dnia 20 XII [19]67 r. na sumę 500 [zł]
   – Pokwitowanie z dnia 6 II [19]67 r. na sumę 500 [zł]
   – Pokwitowanie z dnia 25 I [19]68 r. na sumę 500 [zł]
   – Pokwitowanie z dnia 19 II [19]68 r. na sumę 500 [zł]

– Pokwitowanie z dnia 25 IV [19]68 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 21 V [19]68 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 3 VIII [19]68 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 15 II [19]69 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 25 V [19]69 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 5 IX [19]69 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 8 XI [19]69 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 25 XI [19]69 r. na sumę 500 [zł]

Z ww. pokwitowań tylko jedno pokwitowanie, a to z dnia 19 II [19]68 r. pisane jest przez TW [ps.] „Jaga", pozostałe natomiast pokwitowania pisałem osobiście.

2. **TW ps. „Stolarski"**

– Pokwitowanie z dnia 8 VIII [19]65 r. na sumę 300 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 15 III [19]67 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 20 IX [19]69 r. na sumę 300 [zł]

Wszystkie te pokwitowania pisałem osobiście.

3. **TW ps. „Ryś"**

– Pokwitowanie z dnia 4 VIII [19]69 r. na sumę 400 [zł]

Pokwitowanie to napisałem również osobiście.

4. **TW ps. „Ber"**

– Pokwitowanie z dnia 9 VIII [19]67 r. na sumę 500 [zł]

Pokwitowanie to napisałem również osobiście.

5. **TW ps. „Tadeusz"**

– Pokwitowanie z dnia 2 I [19]69 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 20 II [19]69 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 24 V [19]69 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 5 VIII [19]69 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 12 IX [19]69 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 16 V [19]69 r. na sumę 500 [zł]
– Pokwitowanie z dnia 15 XI [19]69 r. na sumę 500 [zł]

Pokwitowania te pisałem osobiście, jednak jak sobie przypominam, TW sumę 1500 zł z tego otrzymał.

Oświadczam również, że ponadto nie przekraczając ogólnej sumy 1000 [zł], nie otrzymali TW [ps.] „W[iktor] Zagórski"[1] i TW [ps.] „Twardy"[2] razem (pokwitowania pisałem ja osobiście).

---

[1] Edmund Nabzdyk (ur. 1925) – TW ps. „Wiktor Zagórski", nr rejestracyjny 1676, wykształcenie średnie, pracownik Spółdzielni Rybołówstwa Morskiego „Belona" w Dziwnowie (1957), Oddziału Narodowego Banku Polskiego w Kamieniu Pomorskim (1965), „Uzdrowiska Kamień" (1970), a następnie w Oddziału PKS w Kamieniu Pomorskim (1974). Zwerbowany przez funkcjonariusza SB por. Stefana Prążka na zasadzie dobrowolności. Pozyskanie odbyło się 25 IX 1959 r. w celu dotarcia do osób zamieszkałych w Berlinie Zachodnim, a następnie rozpoznania środowiska pracowników Spółdzielni Rybackiej, rozpoznania niemieckich załóg kutrów rybackich zwijających do portu w Dziwnowie oraz obserwacji turystów zagranicznych. W teczce personalnej znajduje się arkusz wypłat i świadczeń na rzecz TW, który dokumentuje 14 wypłat na sumę 7000 zł w okresie od 5 VI 1970 do 23 X 1974 r., przy czym brak pokwitowań. Teczka pracy została zachowana, ale doniesienia agenturalne pochodzą dopiero z lat siedemdziesiątych. Zob. AIPN Sz, 007/62, t. 1–2.

[2] Piotr Kozłowski – TW ps. „Twardy", dokumenty wybrakowano w 1977 r.

Ponadto [w przypadku] dwóch raportów z funduszu operacyjnego, tj. z dnia 2 VIII 1968 r., opiewające na sumę 1000 zł dotyczące TW [ps.] „Jaskółka", pieniądze zostały wypłacone, a dlaczego na raporcie rozliczeniowym podrobiłem podpis pracownika SB w Kamieniu Pom[orskim] ppor. [Józefa] Sojki, nie umiem w tej chwili wyjaśnić. Podobnie podrobiłem podpis tegoż pracownika na rozliczeniu z dnia 20 IX [19]69 r., z tym że TW ps. „Stolarski" pieniędzy tych (300 [zł]) nie otrzymał, co uwzględniłem w części opisowej dotyczącej TW „Stolarski".

Chcę jeszcze dodać, że moją ostatnia praca w Dziwnowie na mój stan psychiczny wpłynęła pozytywnie, bowiem postanowiłem już ostatnio zakończyć ze stosowaniem tych niedozwolonych metod w rozliczeniach. Na pewno na całą ta moją sytuację złożyły się też inne przyczyny, jak brak kontroli wydatkowania funduszu, a to z kolei przy moim stanie psychicznym przyczyniło się, że dopuściłem się tego nieodpowiedzialnego kroku. Moja praca w aparacie Służby Bezpieczeństwa nie była przypadkowa. Miałem też mniejsze czy większe osiągnięcia, a z tego wiele zadowolenia, co zresztą pozytywnie oceniało kierownictwo, ale prawie 17 lat pracy operacyjnej u ludzi o określonej osobowości, biorąc pod uwagę jeszcze to, że praca ta jest trudna, odniesie ujemny skutek, jak to się też stało ze mną.

Ja zdaję sobie sprawę z tego, że postąpiłem sposób sprzeczny z godnością pracownika SB, ale cóż, mogę teraz tylko tego żałować. Oświadczam jeszcze raz z pełną odpowiedzialnością, że ja z tej gotówki w zasadzie nic nie miałem. Jedynie przez swoją lekkomyślność straciłem cały dorobek mego dość krótkiego na ogół życia, skrzywdziłem rodzinę i poderwałem opinię nie tylko siebie, ale i organom SB. Wiem na pewno, że już nigdy tak niewłaściwie nie postąpię, gdy będę pracował na odcinku cywilnym. Jestem finansowo zrujnowany i dalszy swój los pozostawiam Kierownictwu SB. Prosiłbym zatem, aby to moje wyjaśnienie wziąć pod uwagę, oszczędzić mi już i tak nadszarpniętego zdrowia, a ja na każdym odcinku, na którym będę pracował, postaram się zrehabilitować.

[[a]]

Źródło: AIPN Sz, 0065/1400, k. 78–79 v, oryginał, rkps[b].

---

a *Z prawej strony nieczytelny podpis kpt. Jana Barana.*

b *W teczce personalnej kpt. Jana Barana znajduje się również kopia niniejszego oświadczenia w formie maszynopisu uwierzytelniona trójkątną pieczęcią* Komenda Milicji Obywatelskiej Woj[ewództwa] Szczecińskiego, *odręcznym dopiskiem* Stwierdziłem zgodność z oryginałem *oraz podpisem Zdzisława Józefkowicza z* 9 IV [19]70 r. (AIPN Sz, 0065/1400, k. 74–77).

Nr 9

1970 kwiecień 10, Szczecin – Sprawozdanie z postępowania dyscyplinarnego wobec kpt. Jana Barana obwinionego o fałszowanie dokumentacji i przywłaszczenie pieniędzy z funduszu „O”

Szczecin, dn. 10 IV 1970 r.

Sprawozdanie[a]
z przeprowadzonego postępowania dyscyplinarnego

Ja mjr Zdzisław Józefkowicz, inspektor Inspektoratu Kierownictwa Służby Bezpieczeństwa KW MO w Szczecinie, na podstawie wydanej decyzji I z[astęp]cy komendanta wojewódzkiego MO ds. [Służby] Bezpieczeństwa w Szczecinie płk. Romualda Głowackiego z dnia 2 IV 1970 r. przeprowadziłem postępowanie dyscyplinarne przeciwko:

kpt. Janowi Baranowi, s. Stanisława, ur. 21 X 1931 r., komendantowi GPK w Dziwnowie, pracującemu w organach MO od 1954 r., zam[ieszkałemu] w Kamieniu Pomorskim.

Obwinionemu o to, że:

– Będąc z[astępcą] komendanta powiatowego MO ds. [Służby] Bezpieczeństwa w Kamieniu Pomorskim, przywłaszczał sobie pieniądze z funduszu operacyjnego w ten sposób, że sam pisał pokwitowania w imieniu tajnych współpracowników, a pieniądze zatrzymywał dla siebie.

W wyniku przeprowadzonego dochodzenia dyscyplinarnego stwierdzono, że kpt. Jan Baran w okresie od 1965 do 1969 r., będąc z[astęp]cą komendanta powiatowego MO ds. [Służby] Bezpieczeństwa w Kamieniu Pomorskim, systematycznie podrabiał pokwitowania tajnych współpracowników, przywłaszczając sobie pieniądze, które rzekomo wypłacał agenturze. Fałszowane natomiast pokwitowania formalnie rozliczał zgodnie z obowiązującymi w tym względzie przepisami.

Dokonując porównań charakteru pisma tajnych współpracowników ze[b] znajdującymi się w ich teczkach personalnych pokwitowaniami, stwierdzono, że w latach 1965–1969 kpt. [Jan] Baran podrobił łącznie 26 pokwitowań na ogólną sumę 12 600 zł (dwanaście tysięcy sześćset). W tym tylko u jednego TW ps. „Jaga” sfałszował pokwitowania na 7600 zł (siedem tysięcy sześćset), wypłacając mu jedynie 500 zł (pięćset).

Podobnie postąpił z TW ps. „Stolarski”, któremu nie wypłacił pieniędzy w ogóle, podrabiając pokwitowania na 1100 zł (tysiąc sto).

---

[a] *W lewym górnym rogu strony znajduje się odręczny dopisek* Wydz[iał] Kadr. Opracować wniosek o dyscyplinarne zwolnienie. Opracować notatkę do Woj[ewódzkiego] Kom[endanta] [*fragment nieczytelny*] z wnioskiem o ukaranie, 10 IV [19]70 [r.] *oraz nieczytelny podpis odręczny.*

[b] *Wyraz wpisany odręcznie.*

Mniejsze już stosunkowo kwoty, bo w sumie na około 2000 zł (dwa tysiące), sfałszował, podrabiając pokwitowania i pisząc niezgodnie ze stanem faktycznym notatki z rzekomych rozliczeń u takich TW, jak: „Ber", „Ryś", „Wiktor Zagórski" i „Twardy".

Dowodem tego, że kpt. Baran fałszował pokwitowania tajnych współpracowników wyszczególnionych wyżej, i to, że nie wypłacił im pieniędzy, świadczą następujące fakty:

– Oświadczenie TW [ps.] „Stolarski" z dnia 1 IV 1970 r.

– Oświadczenie TW [ps.] „Tadeusz" z dnia 1 IV 1970 r.

– TW [ps.] „Tadeusz" nie wiedział w ogóle, że posiada pseudonim, tymczasem pokwitowania podpisane były tym pseudonimem i nie jego charakterem pisma, o czym mowa w oświadczeniu kpt. [Aleksandra] Maja z dnia 1 IV 1970 r. i raporcie z dnia 3 IV 1970 r.

– Fałszowane podpisy pracownika na raportach rozliczeniowych z funduszu „O". Oświadczenia na ten temat ppor. [Józefa] Sojki z dnia 2 IV [19]70 r.

– Przyznanie się kpt. [Jana] Barana, że nie wypłacił TW pieniędzy, o czym pisze w swoim oświadczeniu z dnia 7 IV 1970 r.

Zebrane dowody w trakcie dochodzenia w sposób dostateczny i niebudzący żadnych wątpliwości potwierdzają, że obwiniony systematycznie dopuszczał się fałszowania pokwitowań TW, przez co przywłaszczył sobie pieniądze operacyjne. Tym faktom nie mógł zaprzeczyć kpt. [Jan] Baran, który w swym oświadczeniu z dnia 7 IV 1970 r. przyznaje się do popełnionego czynu.

Dlatego też zrezygnowano z przeprowadzenia rozmów z pozostałymi tajnymi współpracownikami i pobierania od nich oświadczeń, ponieważ uznano, że mogłoby to niekorzystnie wpłynąć na dalszą współpracę z nimi oraz poderwałoby u tych TW zaufanie do naszych organów.

Obwiniony kpt. Jan Baran, postawiony wobec oczywistych faktów fałszowania dokumentów w postaci podrabiania pokwitowań od TW, przyznaje się do winy, niemniej szukając dla siebie korzystnego wyjścia z tej sytuacji, stara się przekonać Kierownictwo, że przywłaszczane pieniądze wydatkował z kolei na cele operacyjne, a mianowicie na wódkę i różne poczęstunki na spotkaniach z agenturą i k[ontaktami] p[oufnymi].

Ten sposób tłumaczenia nie ma logicznego uzasadnienia, bowiem sytuacja operacyjna w Kamieniu [Pomorskim] nie wymagała przepijania z agenturą tak wysokich kwot pieniężnych, a drobne sumy, jakie ewentualnie wydatkował na spotkaniach, mógł z powodzeniem rozliczać z pozycji „2" funduszu operacyjnego.

Istota rzeczy tkwi w tym, że kpt. [Jan] Baran w ostatnim okresie coraz bardziej nadużywał alkoholu, przez co stracił całkowicie autorytet i zaufanie wśród miejscowych władz i pracowników komendy.

Z tych względów został przeniesiony na niższe stanowisko – komendanta GPK w Dziwnowie.

Jest oczywiste, że przyczyn takiego postępowania kpt. Barana upatrywać należy w jego niskiej postawie moralnej. Pił wódkę, potrzebował pieniędzy, a dysponując funduszem operacyjnym, kradł po prostu pieniądze.

Kpt. Jan Baran jako długoletni pracownik organów Służby Bezpieczeństwa, reprezentujący odpowiedni poziom intelektualny, jest w pełni odpowiedzialny za swoje czyny.

Swym postępowaniem skompromitował dobre imię funkcjonariusza organów Służby Bezpieczeństwa, okazał się człowiekiem nieuczciwym.

Stawiam przeto wniosek o dyscyplinarne zwolnienie kpt. Jana Barana z organów MO.

Inspektor Inspektoratu Kierow[nictwa] **Sł**[użby] **Bezp**[ieczeństwa]
mjr Z[dzisław] **Józefkowicz**[c]

Źródło: AIPN Sz, 0065/1400, k. 80–83, oryginał, mps.

[c] *Powyżej nieczytelny podpis odręczny.*

Nr 10

1970 kwiecień 13, Szczecin – Notatka służbowa z teczki personalnej TW „Stolarskiego" dotycząca fałszerstwa dokumentacji operacyjnej dokonanej przez kpt. Jana Barana, zastępcy komendanta powiatowego ds. SB KP MO w Kamieniu Pomorskim

Szczecin, dn. 13 IV 1970 r.

Notatka służbowa[a]

Przeprowadzone postępowanie dyscyplinarne przeciwko Janowi Baranowi, b[yłemu] z[astęp]cy komendanta Komendy Powiatowej MO ds. [Służby] Bezpieczeństwa w Kamieniu Pomorskim, potwierdziło, że ww. sfałszował pokwitowania u TW ps. „Stolarski", nr rejestracyjny 4861, na ogólną kwotę 1100 zł (tysiąc sto).

Kpt. Jan Baran sfałszował następujące pokwitowania:

– Pokwitowanie z dnia 8 VIII 1965 r. na sumę 300 zł

– Pokwitowanie z dnia 15 III 1967[b] r. na sumę 500 zł

– Pokwitowanie z dnia 20 IX 1969 r.[c-c] na sumę 300 zł[c]

Wyszczególnione wyżej pokwitowania zostały komisyjnie zniszczone w dniu 16 IV 1970 r.[d]

– Z TW [ps.] „Stolarskim" w dniu 1 IV 1970 r. był na kontrolnym spotkaniu mjr Zdzisław Józefkowicz. Tajny współpracownik „Stolarski" na spotkaniu tym napisał oświadczenie, w którym stwierdził, że do 1969 r. włącznie podczas współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa nigdy nie otrzymywał wynagrodzeń. Jego oświadczenie na ten temat znajduje się w aktach dochodzenia przeciwko Janowi Baranowi.

Nadmienia się, aby z TW [ps.] „Stolarski" na temat jego wynagrodzeń do 1969 r. nigdy nie wspominać.

Członkowie komisji
1. mjr Mieczysław Balcerzak[e]
2. mjr Antoni Szmit[f]
3. mjr Zdzisław Józefkowicz[g]

Źródło: AIPN Sz, 007/97, k. 115, oryginał, mps.

---

[a] *Powyżej w lewym górnym rogu strony dwie zachodzące na siebie pieczęcie: nagłówkowa z godłem o treści:* Komenda Milicji Obywatelskiej Woj[ewództwa] Szczecińskiego oraz wpływu o treści: *Sekcja Ogólno-Organizacyjna KW MO w Szczecinie, bez uzupełnionej daty i numeru wpływu.*

[b] *Data dzienna poprawiona odręcznie z 25 III 1967 na 15 III 1967 r.*

[c-c] *Fragment podkreślony.*

[d] *Data wstawiona odręcznie.*

[e] *Powyżej nieczytelny podpis odręczny.*

[f] *Obok z prawej strony nieczytelny podpis odręczny.*

[g] *Powyżej nieczytelny podpis odręczny.*